

1. Enplegu-politikaren transferentzia egiteko akordioari buruz iritzia emateko zer hartu behar da aintzat?

Irailaren 22an EAJk eta PSOEak akordioa itxi zuten Euskal Autonomia Erkidegoari (EAE) lan, enplegu eta lanbide heziketako hainbat gai eskualdatzeko.

Akordioari buruzko iritzia ematerakoan edukiari begiratu behar zaio, eta horren inguruan ezkutukeria izan da nagusi. Hasieran ez zen inolako informaziorik eman, eta aurrerago, oso zatika. Akordioaz eta bere garrantziaz hitz egin ordez, sinatzaileen kezka bakarra irudi-kanpaina bat egitea izan da, nork bere jarrera indartu eta beste alderdia nabarmen uzte aldera.

ELAk testua taxuz irakurtzea eskatzen du. Hitzartutakoa ez da hobe edo okerragoa Patxi Lopezen gobernuak joko kanpo geratu delako, Espainiako gobernuak akordio bat EAEko oposizioko alderdi batekin sinatuta, eta ez Jaurkitzarekin. PPren kritikak ere –akordioari gaitz guztien jatorri izatea egozten dio– ez du edukia hobe egiten.

ELAk benetan zer hitzartu den aztertu nahi du ondoren, edukiari buruzko iritzi politiko bat eman ahal dadin.

2. Enplegu-politika aktiboak eskualdatuko dira?

Ez. Enplegu-politikak benetan eskualdatzeko beroiei buruzko irizpideak finkatzeko ahalmena beharko litzateke. Alabaina, beste zerbait adostu dute: orain arte Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoak (EEZP, INEM izenez ezaguna) bere gain zituen hainbat egiteko EAEko administrazioaren esku uztea; alde handia dago batetik bestera. Akordioak dezentralizatze hutsa dakar, eta eskualdatzen diren funtzioek kudeaketa beste edukirik ez dute.

Enpleguaren Lege Nazionalaren arabera –oinarrizko lege hau administrazio guztiek bete beharrekoa da– Espainiako Gobernuari dagokio gai jakin batzuri buruz –bitartekaritza laborala, enpleguaren sustapena, langabeen eta langileen lanbide-heziketa– legeak egitea eta araudiak erabakitzea. Erabakiak hartuta, hauek kudeatzeko egitekoa hainbat erakunderi ematen zaie, besteak beste Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoari, eta honek ez dauka erabakitze ahalmenik.

Akordioaren izena bera, “Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoak legedi laborala lana, enplegua eta enplegurako prestakuntzaren arloetan bere gain dituen betearazte-egitekoak eta -zerbitzuak eskualdatzeko akordioa”, argigarria da. Begibistakoa da ez dagokiola enplegu-politika aktiboari, hauek Espainiako

gobernuaren esku baitiraute; aipatzen diren egiteko bakarrak estatuko legedi laborala betearaztearen ingurukoak dira.

3. Akordioak Eusko Jaurlaritzari politika aktiboen arloan erabakitzeko ahalmena ematen al dio?

Ez. Eusko Jaurlaritzak enplegu-politika aktiboetan ez du erabakitzeko ahalmen bat ere izango. Hitzartutakoa aurreko puntuan jasota dago.

Gainera, akordioa gauzatzerakoan atalez atal hainbat muga ezartzen dira (“gai honen inguruko lan legediaren arabera”, “estatuko legeek ezartzen dutenaren baitan”, etab.) edota eskualdatutako zerbitzuak administrazio-erregistro huts gisan uzten ditu (hau da lan-merkatuko bitartekaritzaren kasua: eskuduntzaren funtsa kontratuak eta langabeak erregistratze soila da).

Horrenbestez, eta Gernikako Estatutuan izaera berezia aipatzen den arren, EAerako eskualdatzen dena, erabakitzeko ahalmenari dagokionez, beste autonomi-erkidegoek zeukatena da, ez gehiago. Beraz, ELAren ustez hitzarmen honen ostean EAE areago izango da Espainia.

Komunikabideek nabarmendu dute kontratatzekeo pizgarrien kudeaketa hitzartu dela, hain zuzen kuota sozialen hobariak. Hau egia da, baina eskuduntzen aldetik ez dauka eragin handiegirik, estatuko legeak aplikatu beharra baitago.

Arlo honetan eskuduntzak onartzea, baina enplegu-politikei buruz erabakitzeko ahalmenik gabe, oso erabaki politiko larria da. Autogobernuari dagokionez puntu garrantzitsu bati uko egiten zaio, eta hau ezin onartuzkoa da. Are okerragoa kontutan izanik espainiar estatuko enplegu-politikak porrot egin duela: hor ditugu langabezia, prekarietate eta laneko istripu tasa handiak. Esparru horretan ezarritako irizpideak jarraitzea behartzea zigor bikoitza da, hortaz.

4. Langileek enplegu eta prestakuntzarako ordaintzen ditugun kotizazioak kudeatuko al dira?

Ez. Gure soldataren %0,7 lanbide heziketarako kotizatzen dugu. EAEk kotizazio hauek biltzeko eskubidea dauka. Ekonomi-litunaren printzipioaren arabera, zergak bezala, kotizazioak ere berton bildu behar dira.

Halere, akordioak eskuduntzetan uko egite handia dakar, EAEn honetarako ordaintzen dugun dirua aurrerantzean ere Espainiako gobernuak bilduko baitu, Gizarte-Segurantzaren bitartez. Honek Ekonomi-litunaren printzipioa urratzen du.

5. Zer gertatuko da EAEn ordaintzen ditugun kotizazioekin?

Akordioaren arabera, kasurik hoberenean espainiar estatuan kotizazio horiekin biltzen den diruaren %6,24 jarriko da Jaurlaritzaren esku. EAeko langileek kotizatutakoa estatuan biltzen den diruaren portzentaje handiagoa izan ohi da, baina hitzartutakoaren ondorioz EAEn geratuko dena kopuru osoaren zati bat bakarrik izango da; horrek galera ekonomikoa esan nahi du.

Beraz, kotizazioak biltzeko zor zaigun eskubideari uko egiten diote, eta ez zaio Espainiako gobernuari konpromisorik eskatzen, Jaurlaritzari kotizazio hauetarako Gizarte-Segurantzako diruzaintzak jaso eta kudeatzen duen kopurua helaraz diezaion.

Gainera, akordioak ez du %6,24a ere bermatzen. Hau dio testuak hitzez hitz: “lan, enplegu eta lanbide-heziketaren esparruko programa eta eginbide publikoen kostua finantzatzeko (...) EAEk urtero bere esku izango du estatu mailako guztirako kostuaren gaineko (...) urte bakoitzerako kupoa kalkulatzeko erabiltzen den inputazio-indizeari dagokion portzentajea...”. “Urtero” eta “urte bakoitzeko” adierazpideak sartuta litekeena da azkenean Jaurlaritzari eskualdatu beharreko kopurua Espainiako gobernuak hartutako alde bakarreko erabakiaren baitan geratzea.

Hartara, akordioak EAeri ukatu egiten dio zor zaion finantziazioa. Hau ere autogobernuari dagokionez atzerakada latza da. Politikaren ikuspegitik ez da gauza bera, inondik ere, baliabide batzuk zuzenean kudeatzea edota urtez urte espainiar estatuak erabakitzen duenaren menpe egotea.

6. Eskuduntzak urtean 472 milioi dakartza. Kopurua nahikoa al da?

Lehenik esan beharra dago 472 milioiko kopuru hori ez dela aipatzen ezagutzera eman duten akordioan.

Eskuduntzarekin “lortuko” den diru kopuruaz eztabaida birtual bat egiten saiatu dira, baina jokoan dagoena finantza-fluxu bat baino askoz gehiago da.

Eusko Jaurlaritzak Espainiako gobernuarekin hitzartuta zeukanak 300 bat milioi euroko balio omen zuen. Demagun bai kopuru hau, bai 472 milioiak zuzenak direla; kontuak egingo ditugu. Jaurlaritzaren lehen akordioak ez zituen enpresentzako hobariak jasotzen, lehenago esan dugunlegez. EAJren akordioak hobari horiek sartu ditu, eta hortik dator 172 milioiko aldea. Jaurlaritzak Gizarte-Segurantzari EAEn emandako hobari guztiak ordaindu behar dizkio, baina Espainiako gobernuak kupoari dagozkien hobarien %6,24 besterik ez ditu itzuliko (177 milioi). EAEn emandako hobarien kopurua zehatz ezagutzen ez dugun arren, badakigu 177 milioitik gora direla; ondorioz, Eusko Jaurlaritzak finantza-galera jasango du. Bestalde, aipatu behar da kotizazioen gaineko hobari hutsak direla, eta mundu guztiak aitortzen du honek ez duela lanposturik sortzen.

Ondorioz, akordioa finantza aldetik txarra da: berez dagozkigun baliabideei (gizarte-kotizazioei) uko egiten die, eta enpresen hobariak kudeatzerakoan galera ekonomikoa dakar.

7. Langabezi-prestazioen kudeaketa eskualdatu da?

Ez. Akordioan uko egiten diote honi ere, hots, enplegu-politika pasiboen kudeaketari (langabezia-kotizazio eta -prestazioak). Puntu honekiko arestian aipatutako Enpleguaren Legea argia da: “Nolanahi ere Gobernuari dagokio, Lan

eta Gizarte-Gaien Ministerioaren bitartez, langabezia-prestazioak kudeatu eta kontrolatzea”.

8. Parte hartzea bideratu al da negoziatzeko prozesuan?

Ez. ELAk ez du honen berririk izan, eta ez diote kontsultarik egin ez Jaurlaritzak, ez EAJk Espainiako gobernuarekin egin dituzten negoziazioetan.

Ezin da onartu, ikuspuntu demokratiko batetik, langile-klaseak erabakitako ordezkari maila handia dugun erakunde sindikalak baztertu izana enplegu-politiken eskualdatzeari buruzko eztabaida honetan. Gai honek langileontzat berebiziko garrantzia du, eta honi buruz sindikatuok zer esana badugu.

Noski, negoziazio prozesu ilun honi ekin ziotenek ondo asko zekiten informaziorik ez zabaltzean zertan ari ziren.

9. 31 urte igarota eskuduntza bat jasotzearen prezioa aurrekontu antisozial batzuk onestea da?

EAJk eta PSOEek hitzartu dutena itun orokor baten atala da; honen arabera, EAJk 2011ko Estatuko Aurrekontu Orokorak onartuko dituela agintzen du. Hain zuzen, testuak honakoa dio: “Estatuko Aurrekontu Orokorren negoziazioaren baitan akordio hau itxi dute, eta hemen jasota dagoen moduan erantsiko zaio aurrekontuei buruzko akordioak bilduko dituen behin betiko agiriari”.

Aurrekontuok azken urteotako antisozialenak dira, %7,7ko jaitsierarekin. Adibidez, pentsioak datorren urtean izoztu egingo dituztela diote. Honela EAJk –CiUrekin batera erreforma laborala aurrera ateratzea posible egin zuenak– Espainiako gobernuarekin bat egiten du, hots, Europako Batasunean politikarik neoliberalena daramaten gobernuen artean aitzindari denarekin.

Eskuineko politika honi ez zaio inongo babesik eman behar. Eta are gutxiago zuritu eskuduntza ustel bat lortu delako *arrakastarekin*.

10. Nor poztuko da?

Eusko Jaurlaritzak, Confebask patronalak eta CCOO zein UGTk Gizarte-Elkarrizketarako Mahaia izenekoa eratu zuten. Mahaiak lau helburu ditu:

1. Murrizte politikei babes ematea, erabakiak eragileen artean hitzartuta hartzen direlako itxura eginez.
2. Babes ematea Lopezen gobernuak hartutako erabakiari: gehiengo sindikalari politikei buruzko kontsultarik ez egitea; areago, parte hartzen genueneko lan-batzordeak desagerrarazi ditu.
3. Erakundeetan ELAri eta LABi dagokien ordezkari itza usurpatzea.
4. EAEra enplegu-politika porrot egin duen eredu espainola hedatzea, berton arautzeko aukera oro galaraztearekin batera.

EAEko gizarte-elkarrizketak erdi ilunpean egin izan du bere bidea, baina erakundeek murrizte antisozial larriak ezartzen jarraitu dute.

Eskuduntza EA Eratzeko akordioa plazaratu bezain pronto eragile batzuk “oso pozik” agertu dira, enplegu eta prestakuntzako funtsak kudeatzeko aukera izango baitute. Eta zalantzarik gabe, prestakuntzan eta lan-osasunean gertatzen den bezalaxe, beren buruekin oso eskuzabal jokatu dute diru publikoa erruz banatzerakoan; horrek ordea ez du esan nahi enpleguaren egoera hobetuko denik.

ONDORIOAK

ELAk aldarrikatzen du enplegu-politikei buruz erabakitzeke ahalmena euskal erakundeek esku egon behar duela. Lan-Harremanen eta Gizarte-Babesaren euskal esparruaren atal bat dugu hau. Batetik, autogobernuaren aldeko garelako, eta bestetik, espainiar estatuan aplikatu den enplegu-politikak porrot egin duela argi dagoelako.

EAJk eta Espainiako gobernuak itxi duten akordioak honako ondorioak ditu:

1. Politikari dagokionez, eskubide bati uko egiten dio, modu larrian. Orain arte Jaurkitza batek ere ez zuen onartu honelako eskuduntzarik:

- EA Eri ukatu egiten dio enplegu-politikak erabakitzeke ahalmena. Eusko Jaurkitzaaren egitekoa murriztuta geratzen da, espainiar estatuan erabakitako politikak kudeatu eta gauzatzen dituen eragile huts gisa.
- Ekonomi-Ituneko irizpideen arabera finantziarioari uko egiten dio; honek galera ekonomiko handia dakar.
- Enplegu-politika aktiboak eta pasiboak kudeatzerakoan bereizi egiten ditu.

2. Akordioa egiteko prozedura ezin onartuzkoa da: ez dute informaziorik eman, ezkutuan garatu da, eta gai honetan Estatutua beteko bada EAJ beharrezko lankide bilakatzen da Zapateroren gobernuaren egiten ari den murrizte politiketan, baita etorkizun direnetan ere.

3. Herritarrei sinestarazi nahi izatea Estatutuak nolabaiteko aukerarik ematen duela; ELAren irudiko, beriz, espainiar estatuen ikuspegi neozentralista -orain PSO Eren txanda da- soilik autogobernuaren ikuskera murriztaile batekin batera daiteke: eskuduntzei uko egin behar zaie. Hauxe da, hain zuzen, akordioaren esanahia: berton erabakitako enplegu-politikak ezinezkoak dira.

4. Iruzur egitea bertoko enplegu-politikak nahi ditugunon interesekiko; politika horien xedea enplegu bete, kalitatezkoa izan behar da, eta gure herriko benetako beharrezko egokitutako prestakuntza bideratzea.